



Люксембург, октомври 2023 г.

Годишен доклад за 2022 г. 10-те най-често задавани въпроса

1. Каква е ролята на Европейската сметна палата (ЕСП) по отношение на отчетите на ЕС?

Всяка година ние, одиторите от ЕСП, **проверяваме консолидираните отчети на ЕС и изразяваме становище** по три въпроса: дали отчетите са надеждни и дали приходите на ЕС са събрани, а разходите — извършени в съответствие с правилата. Тези проверки формират основата на **Декларацията за достоверност**, която ЕСП е длъжна да представи на Европейския парламент и на Съвета в съответствие с член 287 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС).

През 2022 г. разходите от бюджета на ЕС възлизат на **196 млрд. евро**, което представлява 1,3 % от съвкупния брутен национален доход на държавите — членки на ЕС. Като се вземат предвид и разходите, финансирани от Механизма за възстановяване и устойчивост (47,3 млрд. евро), общият размер на извършените от ЕС плащания през 2022 г. се равнява на **243,3 млрд. евро**.

2. Как са отразени в Годишния доклад разходваните средства по МВУ (пакета на ЕС за възстановяване от пандемията)?

NextGenerationEU (NGEU) е финансов пакет, който включва няколко програми за подпомагане на икономическото възстановяване на държавите — членки на ЕС, след пандемията от COVID-19. Някои от тези програми се финансират по функциите на многогодишната финансова рамка (МФР) за периода 2021—2027 г., като към тях се прилагат специфичните за МФР правила и начин на предоставяне на средствата. За разлика от тях, средствата по Механизма за възстановяване и устойчивост (МВУ), които представляват около 90 % от финансирането по NGEU, се предоставят по коренно различен начин в сравнение с този, приложим към бюджета на ЕС и МФР. Бенефициентите на финансиране от бюджета на ЕС получават средства след предприемането на определени действия или за възстановяване на вече извършени разходи, докато по МВУ държавите членки получават плащания при успешното завършване на предварително определени ключови етапи или постигането на цели. Поради тази причина изразяваме **отделно становище относно разходите по МВУ** и посвещаваме специална глава за този инструмент в Годишния доклад.

3. Какво е заключението на Европейската сметна палата по отношение на 2022 г.?

Ние оценяваме отчетите за 2022 г. като **надеждни** (изразяваме „становище без резерви“), каквато е оценката ни за тях за всички финансови години от 2007 г. насам. Считаме, че отчетите на Европейския съюз за 2022 г. дават вярна представа, във всички съществени аспекти, за финансовото състояние на Европейския съюз, неговите годишни резултати, парични потоци и промени в нетните активи.

Заклучението на ЕСП е, че приходите не са засегнати от съществено ниво на грешки. По отношение на разходите изразяваме две отделни становища — едно относно бюджета на ЕС и едно относно МВУ.

Изчисленият процент грешки при разходите от бюджета на ЕС е 4,2 %. Това представлява увеличение в сравнение с предишни години — 3 % през 2021 г. и 2,7 % през 2019 и 2020 г. Подобно на последните три години, заключаваме, че грешките са широко разпространени през 2022 г., поради което изразяваме **отрицателно становище**.

Предоставяме отделно становище относно разходите по МВУ. Бяха установени проблеми с редовността на 15 от проверените 281 ключови етапа и цели, поради което изразяваме **становище с резерви**.

4. Какво се има предвид под „широко разпространени грешки“ и „високорискови разходи“?

ЕСП оценява две трети от разходите от бюджета на ЕС през 2022 г. като високорискови. Въпреки че нивото на грешки за общия размер на разходите беше изчислено на 4,2 %, тази цифра достига 6 %, ако разглеждаме само високорисковите разходи. Поради значителния превес на този вид разходи в размера на общите разходи (66 %) считаме, че грешките са широко разпространени — с други думи, срещат се в цялата одитирана популация или в **по-голямата част** от нея.

Високорисковите разходи са свързани предимно с **възстановяване от ЕС** на допустими разходи за допустими дейности (при спазването на сложни правила). Възстановяват се например извършени разходи във връзка с научноизследователски проекти (по функция „Единен пазар, иновации и цифрова сфера“), инвестиции в регионално развитие и развитие на селските райони („Сближаване, устойчивост и ценности“ и „Природни ресурси и околна среда“), както и проекти в областта на помощта за развитие („Съседните региони и светът“). През тази година делът на този вид разходи е нараснал до 66 % (в сравнение с 63,2 % през 2021 г. и 59 % през 2020 г.).

Към по-нискорисковите разходи се отнасят **плащания въз основа на права** в полза на бенефициенти, отговарящи на определени (по-малко сложни) условия. Такива плащания са например стипендии за студенти и за изследователска дейност (по функция „Единен пазар, иновации и цифрова сфера“), пряка помощ за земеделски стопани („Природни ресурси и околна среда“) и заплати и пенсии за служители на ЕС („Европейска публична администрация“).

5. Какво означава „становище без резерви“ / „становище с резерви“ / „отрицателно становище“?

Понятието **„становище без резерви“** (положително становище) означава, че отчетите дават вярна и точна представа за финансовото състояние и следват правилата за финансово отчитане и финансово управление. Операциите, свързани с отчетите, са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

„Становище с резерви“ означава, че одиторите не могат да изразят положително становище, но установените проблеми не са широко разпространени.

„Отрицателно становище“ е показател за наличието на широко разпространени грешки.

6. Какво означава „съществено ниво на грешки“?

В одитната терминология това е **нивото, над което се счита, че ефектът от грешките е значителен**. „Съществено ниво на грешки“ е такова ниво на грешки, което вероятно би

повлияло върху вземането на решения от страна на предполагаемите ползватели на даден одитен доклад. Както Европейската сметна палата, така и Европейската комисия използват **праг на същественост от 2 %**, за да определят същественото ниво на грешките.

7. Какво представлява изчисленият процент грешки?

Стойността 4,2 % представлява нашата оценка за **размера на средствата, които не е трябвало да бъдат изплатени** от бюджета на ЕС, защото според нас те не са били изразходвани в съответствие с правилата на ЕС или със специфичните национални правила. Често срещани грешки са изплащането на средства на бенефициенти или проекти, които не са допустими за финансиране, както и закупуването на услуги и стоки или извършването на инвестиции в нарушение на правилата за обществени поръчки.

8. Означава ли това, че 4,2 % от разходите на ЕС представляват ненужно разхищение?

Не. Това не би било точно казано, тъй като има голяма разлика между понятията „грешка“ и „разхищение“. В контекста на тестването на разходите от бюджета на ЕС ние проверяваме дали средствата на ЕС са изразходвани в съответствие с правилата, дали заявените разходи са изчислени правилно и дали условията за допустимост са изпълнени. Ако едно или повече от тези изисквания не е спазено, считаме, че е налице „грешка“. Така трябва да разбираме тази цифра 4,2 %.

Независимо от това, че тези грешки включват плащания за проекти или бенефициенти, които не са изпълнили условията за допустимост, те биха могли да доведат до очакваните ползи. В подобни ситуации плащанията отчасти или напълно не са законосъобразни и редовни, но **не могат да бъдат определени като разхищение**. Например при една процедура за възлагане на обществена поръчка нито един оферент не е изпълнявал необходимите изисквания, за да бъде избран. Съгласно правилата е трябвало да бъде стартирана нова тръжна процедура. Възлагащият орган обаче е променил метода на изчисление по отношение на критериите за подбор и е избрал един от съществуващите оференти. Въпреки че обществената поръчка не е в съответствие с правилата и разходите са недопустими, финансираната инвестиция (заваръчна клетка) е била реализирана и използвана.

Също така несъмнено е възможно разходи, които са законосъобразни и редовни, все пак да представляват разхищение. Един от примерите, за които докладвахме в миналото, се отнася до пристанищна инфраструктура, изградена без адекватно отчитане на прогнозираните нива на товарните превози.

9. Представляват ли откритите грешки измама?

При по-голямата част от случаите нямаме данни, сочещи за измама. Измамата е преднамерено използване на заблуда с оглед на придобиване на предимство. Въпреки че може да е трудно да се установи измама чрез стандартните одитни процедури, всяка година нашите тестове разкриват известен брой случаи на предполагаема измама.

През 2022 г. докладвахме 14 случая на предполагаема измама от одитираните 760 операции. Тези случаи бяха докладвани на ОЛАФ — Европейската служба за борба с измамите, която при необходимост разследва случаите и ги проследява в сътрудничество с органите на държавите членки. Шест от тези случаи бяха докладвани и на Европейската прокуратура (EPPO).

10. Защо в Годишния доклад се посочват увеличаващите се рискове, свързани с дълговата и бюджетната експозиция на ЕС?

Дългът на ЕС е нараснал съществено през 2022 г. и е достигнал 344,3 млрд. евро в края на годината (2021 г. — 236,7 млрд. евро). Това се дължи главно на новите заеми за NGEU, Европейския инструмент за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства (SURE) и Макрофинансовата помощ (МФП).

В същото време **разходите по набирането на финансиране** са се увеличили значително поради покачващите се лихвени проценти. Разходите за ново финансиране по линия на NGEU са се увеличили от 0,14 % през втората половина на 2021 г. на 2,6 % през втората половина на 2022 г. През 2022 г. нетният размер на лихвите, платени по получените заеми по линия на Next Generation EU, възлиза на 0,5 млрд. евро.

Експозицията на бюджета на ЕС се е увеличила от 205 млрд. евро през 2021 г. на 248 млрд. евро през 2022 г. Това се дължи главно на допълнителните заеми по линия на NGEU и SURE, предоставени на държавите членки, и на заемите за МФП, предоставени на Украйна. Освен това в края на 2022 г. са разпределени допълнително 126 млрд. евро заеми, които все още не са били изплатени. Следователно експозицията на бюджета на ЕС ще продължи да нараства.

Годишният доклад на Европейската сметна палата за 2022 г. е публикуван на нейния уебсайт eca.europa.eu на 24 официални езика на ЕС.